

Agendapunt 4
Van Dagelijks Bestuur
Aan Algemeen Bestuur
Kopie aan
Datum 08-03-2016
Onderwerp Voortgangsrapportage brandweer
Telefoon
E-mailadres

Memo

Voortgangsrapportage Brandweer

Inleiding

De brandweer heeft sinds de regionalisering van de brandweer flinke stappen gezet in de ontwikkeling van de brandweezorg en de brandweerorganisatie. Op verzoek van de portefeuillehouder brandweer stelt de brandweer met deze voortgangsrapportage het algemeen bestuur op de hoogte van de stappen die tot nu toe gezet zijn en de stand van zaken van deze ontwikkelingen.

1. Uitgangspunt: Visie op de brandweezorg Gelderland-Zuid

Op 26 juni 2014 heeft het algemeen bestuur van de veiligheidsregio de 'Visie op de brandweezorg Gelderland-Zuid' vastgesteld, waarin de gewenste ontwikkeling van de brandweer is aangegeven. In die visie is gesteld dat de geregionaliseerde brandweer inhoudelijk en kwalitatief de volgende stappen wil zetten:

- Mogelijkheid tot verscheidenheid: als er verschillende risico's zijn in een verzorgingsgebied, dan moet ook differentiatie in de operationele organisatie een mogelijkheid zijn. De brandweer gaat van aanbodsturing naar vraag- en risicosturing.
- Sterk inzetten op het verminderen van de kans op brand, dus het voorkomen van incidenten. Meer inzetten op 'de voorkant' van de brandweezorg.
- De brandweer blijft een gedreven en gemotiveerde hulpverlener, maar kan niet alles voor iedereen oplossen: burgers, organisaties en bedrijven moeten zelf meer bewust worden van risico's en eigen verantwoordelijkheid nemen en de zelfredzaamheid moet versterkt worden.

Op grond van deze visie is de doorontwikkeling van de brandweer in gang gezet, waarvan ook een organisatiewijziging onderdeel was om de nieuwe ontwikkelingen optimaal te kunnen ondersteunen.

In het vormgeven van deze hoofdpunten uit de visie heeft de brandweer flinke stappen gezet:

1. De herinrichting van de brandweerorganisatie is een feit per 1 januari 2016.
2. De bezuinigingstaakstelling is structureel ingeboekt.
3. Een brandweezorgplan wordt ontwikkeld. De onderlegger daarvoor, het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel, is in 2014 vastgesteld door het algemeen bestuur.
4. Het werken met een variabele voertuigbezetting is onderzocht en getest.
5. 'Meer naar de voorkant' is vooral ontwikkeld door Brandveilig Leven vorm te geven.

Hieronder worden deze ontwikkelingen verder toegelicht.

2. Start nieuwe organisatie brandweer

Met ingang van 1 januari 2016 is de brandweer gaan werken met de nieuwe organisatie en de inrichting in negen thema's: Veilig Bouwen, Omgevingsveiligheid, Toezicht en Handhaving, Brandveilig Leven, Operationele Dienst, Vakbekwaamheid, Materieel, Kennis/Informatie/Innovatie, Advies/Ondersteuning. De thema's zijn ingericht met medewerkers uit de gehele regio; zij zijn niet meer verbonden aan een gebied. De indeling in clusters behoort daardoor ook formeel tot het verleden. In de werkverdeling kan het wel zo zijn dat medewerkers door hun lokale kennis vooral verbonden blijven aan hun vroegere gemeenten. De vrijwillige brandweermedewerkers blijven vanzelfsprekend wel aan hun posten verbonden.

Clustercommandanten hadden al in 2015 plaatsgemaakt voor de functies van BMT-lid. De vier nieuwe BMT-leden vormen samen met de regionaal commandant het Brandweermanagementteam dat integraal voor de gehele regio werkt. Elk van de BMT-leden is een vast aanspreekpunt voor een aantal burgemeesters en zij hebben hun vaste overleggen georganiseerd.

De teamleiders van de thema's hebben een aantal posten onder zich, waarbij de groepschefs verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse aansturing van de posten. De teamleiders sturen en begeleiden de groepschefs daarin. De posten zijn per gemeente toebedeeld aan teamleiders. De burgemeester heeft daardoor met één teamleider te maken voor de posten in zijn gemeente.

De brandweer bevindt zich nu in een transitiefase: de nieuwe organisatie heeft nog enige tijd nodig voor het 'inregelen': het gedetailleerd inrichten van de thema's en het waar nodig verschuiven van taken van het ene thema naar het andere. Deze transitie moet uiterlijk 1 juni afgerond zijn: de organisatie moet dan opereren volgens de bedoelde structuur. Met de medezeggenschap is deze transitietijd afgestemd en overeengekomen.

De nieuwe manier van werken laat nu al zijn effect zien: door het werken in een thema worden nu de verschillende manieren van werken binnen de regio al snel zichtbaar, maar ook de afwijkingen in kwaliteit. De teamleider kan nu de gewenste of vereiste kwaliteit van de brandweezorg voor zijn thema bepalen en er beter op sturen om die te realiseren. Het management wordt dus veel beter geholpen in het sturen op de kwaliteit van de brandweezorg op regionaal niveau en is daardoor ook veel beter in control.

3. Omvang bezuinigingen

Bij de regionalisering van de brandweer per 1 januari 2013 heeft de brandweer een bezuinigingstaakstelling van € 1.519.000,- meegekregen, die in 2015 ingevuld moest zijn. Het algemeen bestuur heeft in 2013 ingestemd met de voorstellen om deze bezuinigingen in te vullen:

Herijking van de begroting:	€ 274.000 ¹
OMS-inkomsten niet inzetten voor TOOM:	- 100.000
Besparing door centrale facilitaire inkoop:	- 175.000
Kapitaalslasten en beheer en onderhoud materiaal:	- 370.000
Bezuiniging op personeelskosten	- 600.000

Met ingang van 2016 is de deze gehele taakstelling structureel ingevuld (in 2015 is een klein deel nog a-structureel ingevuld; het bleek nog niet mogelijk op basis van natuurlijke uitstroom de gehele bezuiniging op personeelskosten structureel door te voeren). Bij de invulling is aangegeven dat het belangrijk is om te laten zien dat de brandweer ook als doel had op het management te bezuinigen. Door de nieuwe inrichting van de organisatie is dat gerealiseerd: het aantal teamleiders is teruggebracht van zestien naar veertien en het aantal BMT-leden van tien naar vier (met in de praktijk een uitstroom van drie personen).

¹ Door de afzonderlijke begrotingen 2012 van de gemeenten/clusters en de regionale brandweer samen te voegen zijn diverse posten samengebracht tot één post en zijn inkoopvoordelen behaald en is efficiënter gewerkt. Ook werden risico's per cluster opgenomen in de begroting om mogelijke tegenvallers te dekken. Door samenvoeging is dit verlaagd.

De VRGZ heeft een taakstelling gekregen van € 700.000 vanaf 2016. De brandweer heeft een groot aandeel in het invullen van deze taakstelling met een bedrag van € 400.000. Ook dit bedrag is met ingang van 2016 structureel gerealiseerd. Dit is vooral mogelijk gemaakt door effectiever roosteren bij de 24-uursdienst; maatregelen op het gebied van loze meldingen; versobering kledingbeleid (uniformen) en efficiënter inrichten van vakbekwaamheid (wat door de nieuwe organisatieinrichting mogelijk is geworden).

4. Brandweezorgplan

Een van de majeure ontwikkelingen uit de visie is om de brandweezorg te baseren op de risico's die in de regio aanwezig zijn, gekoppeld aan repressieve maatregelen. Brandweezorg omvat alle facetten van de brandweer, zowel preparatief, preventief als repressief, waarbij prioriteiten en beleid afgestemd worden op risico's. Om dat te kunnen doen is het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel opgesteld, waarmee deze risico's in de regio in beeld gebracht zijn (vastgesteld door het algemeen bestuur eind 2014). Deze worden vervolgens in relatie gebracht met de maatregelen op het gebied van incidentbestrijding. Het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel is de basis voor het programma risicobeheersing en het dekkingsplan. De brandweer werkt dat programma en het dekkingsplan op dit moment uit. Beide zullen in 2016 bestuurlijk moeten worden vastgesteld, waarbij het bestuur gevraagd wordt beleidskeuzen te maken. In 2017 worden dit programma risicobeheersing en het dekkingsplan geïntegreerd in het nieuw op te stellen brandweezorgplan.

Door de verbinding te leggen tussen risico's, maatregelen op het gebied van risicobeheersing en incidentbestrijding kan er bij een aantal posten ruimte ontstaan voor maatwerk in bezetting en type voertuig. Concrete voorstellen daarvoor worden gedaan in het brandweezorgplan. Bij het opstellen van het brandweezorgplan doorloopt de brandweer een zorgvuldig proces, waarbij medewerkers en de medezeggenschap goed betrokken worden. Communicatie met de vrijwilligers en beroepsmedewerkers krijgt hierin alle aandacht.

5. Variabele voertuigbezetting

In de visie op de brandweezorg heeft Gelderland-Zuid aangegeven een uitruk op maat te willen gaan vormgeven. De aanpak daarvan sluit aan op het landelijke kader over variabele voertuigbezetting, dat het Veiligheidsberaad in november 2014 heeft vastgesteld. Dit kader stelt dat de TS6 de basis is om de woningbrand, het zogenaamde maatgevende scenario, veilig te bestrijden. Maar deze slagkracht van een TS6 kan ook door meerdere voertuigen met een verschillende bezetting opgebouwd worden, zo stelt het kader. Bijvoorbeeld door een tankautospuiter met een bezetting van vier brandweerm medewerkers (TS4) en een Snel Interventievoertuig met twee brandweerm medewerkers (SIV2).

De TS6 is bedoeld voor het maatgevende scenario, maar er zijn ook veel incidenten kleiner dan de woningbrand. Die kunnen afgehandeld worden door een voertuig met twee mensen of vier mensen, afhankelijk van de benodigde slagkracht. Hoe een veiligheidsregio naar deze meldingen gaat, is aan de regio zelf. Op grond van die uitgangspunten is de brandweer aan de slag gegaan met deze twee vormen van uitruk op maat, die hieronder toegelicht worden.

SIV

In 2015 heeft de brandweer een pilot ingericht voor het werken met een Snel Interventievoertuig: een in Nijmegen om het SIV bij de beroeps-24-uursdienst te testen en een in Tiel om een beeld te krijgen van de inzet van het SIV bij een vrijwilligerspost. Beide gebeuren in combinatie met een TS4. De pilot zou gehouden worden van 1 mei 2015 tot 1 mei 2016. Echter, tijdens de pilot is gebleken dat al meer dan voldoende data beschikbaar zijn om tot gefundeerde conclusies te komen over gebruik en inzetbaarheid van het SIV. In overleg met de medezeggenschap is dan ook besloten om de duur van de pilot terug te brengen tot tien maanden (dus tot en met februari 2016) en dan de evaluatie uit te voeren. De evaluatie wordt dus eerder dan gepland opgeleverd. De resultaten hiervan geven input voor het nog op te stellen brandweezorgplan.

TS4

Op grond van de uitgangspunten van het landelijke kader, heeft de brandweer zich beperkt tot het onderzoeken van de variant waarbij vier personen uitrukken met de tankautospuiter. Er wordt dan nog steeds gebruik gemaakt van de huidige voertuigen (tankautosputten, ingericht voor zes personen), maar de bezetting van de TS wordt teruggebracht tot vier personen, wanneer dat op grond van de alarmering kan. Hiervoor is inmiddels een voorstel uitgewerkt, dat besproken wordt met de

medezeggenschap. Het voorstel dat hieruit voortkomt, wordt nog voor de zomer met het algemeen bestuur gedeeld.

6. Naar de voorkant

In de visie op de brandweezorg is gesteld dat vooraan de veiligheidsketen de meeste winst te behalen is als het gaat om het terugdringen van branden. De brandweer richt zich eerst op het voorkomen van structurele oorzaken van onveiligheid en vervolgens richt de brandweer zich op het borgen van veiligheidsmaatregelen die incidenten kunnen voorkomen of de gevolgen daarvan beperken. Ook het vergroten van het risicobewustzijn en zelfredzaamheid bij bedrijven, instellingen en inwoners is een van de hoge prioriteiten. Voorlichting en communicatie aan inwoners, bedrijven en instellingen zijn hierin belangrijke aspecten, geschaard onder de noemer 'Brandveilig Leven'. De visie geeft aan dat daar op regionaal niveau invulling aan gegeven wordt.

In 2014 en 2015 zijn daar al stappen in gezet: verschillende voorlichtingsactiviteiten zijn regionaal georganiseerd, zoals de voorlichtingsbijeenkomsten voor ouderen over brandveiligheid thuis. Ook de educatie aan kinderen wordt nu in steeds meer gemeenten georganiseerd (lessen basisschool). Verder is een speciaal voorlichtingsvoertuig ontworpen ('Red Alert') dat in de gehele regio voor voorlichtingsactiviteiten ingezet wordt. In Tiel wordt succesvol voorlichting gegeven

Een belangrijke structurele stap is echter ook dat in de nieuwe organisatie een thema 'Brandveilig Leven' is ingericht, waardoor een aantal medewerkers nu fulltime met Brandveilig Leven aan de slag kunnen blijven. Op grond van een programma voor de gehele regio, waarbij ook lokaal maatwerk mogelijk is, wordt nu structureel gewerkt aan het versterken van de brandweezorg aan de voorkant.

Ook na een brand worden voorlichtingsactiviteiten georganiseerd in de wijk. Het doel van de voorlichtingsbijeenkomsten is de bewoners bewust te maken van brandgevaarlijke situaties en hen te wijzen op wat zij zelf kunnen doen om brand te voorkomen of te beperken. Dit moet uiteindelijk leiden tot een daling van het aantal woningbranden en slachtoffers bij brand.

7. Landelijk specialisme Technische Hulpverlening

Hoe het was

Naast de basisbrandweezorg heeft de brandweer ook de zorg voor specialistische technische hulpverlening, namelijk hulpverlening bij instortingen. Deze specialistische taak werd voorheen gefinancierd uit rijksmiddelen (BDUR) en elke regio was door BZK voorzien van specialistisch materieel (container Redding en Instorting). In Gelderland-Zuid werd deze taak uitgevoerd door brandweermedewerkers van de post Beusichem.

Hoe het wordt

In de praktijk bleek het specialisme nauwelijks te worden ingezet en de kwaliteit van het optreden lastig op niveau te houden. Gezien deze ervaring heeft de landelijke raad van brandweercommandanten, met instemming van het VB, besloten deze vorm van technische hulpverlening anders te organiseren. In het programma "Grootschalig Brandweeroptreden en Specialistisch Optreden", is dit beschreven. Conform dit programma worden het grootschalig optreden en een aantal specialismes landelijk georganiseerd. De specialismes worden verdeeld over alle regio's, waarbij een landelijke dekking voor elk specialisme is gegarandeerd. Landelijk gezien fungeren vijf regio's als steunpunt voor de omliggende regio's. Gelderland-Zuid voert het specialisme Technische Hulpverlening (STH) uit. Dit specialisme richt zich op hulpverlening bij instortingen van gebouwen en kunstwerken en bij complexe treinincidenten. Hiermee dekt het specialisme in Gelderland-Zuid een deel van de risico's van de Betuweroute af.

Kosten

De kosten die voortkomen uit het voeren van dit specialisme worden gecompenseerd door het IFV.

Uitvoering

Landelijk zijn afspraken gemaakt waar het materieel en brandweermedewerkers aan moeten voldoen. Voor Gelderland-Zuid zijn na een selectieprocedure 31 medewerkers geworven uit verschillende posten rondom de standplaats van het materieel. De standplaats van het materieel en brandweerteam is post Beusichem, gemeente Buren.

Er is een intensief opleidingstraject opgesteld, dat de deelnemende regio's nu bijna hebben afgerond. Dit traject wordt afgesloten met een 2-daagse oefening in het Duitse Wesel. Voor Gelderland-Zuid

vindt die plaats op 21 en 22 april. Op 22 april is er de mogelijkheid om bij de oefening aanwezig te zijn.

Na afronding van het opleidingstraject zal het specialisme technische hulverlening "nieuwe stijl" landelijk operationeel worden. Streven is om dit medio mei te laten plaatsvinden. De verwachting is dat het operationeel gaan met de nodige aandacht gepaard gaat.

8. Blusboten

Conform planning zijn de blusboten sinds juli 2015 operationeel. In september 2015 zijn de twee blusboten gedoopt.